

Odgovori

1.
 - a) Zapadna Franačka;
 - b) osnutak Normandije tj. Normanskog vojvodstva;
 - c) Normani su odlični pomorci i ratnici / Zapadna Franačka bila je rastrzana feudalnom anarhijom (M 37 / djelomično A 18 / djelomično ŠK 11-13 / P nema)
2.
 - a) želi osigurati svoju vlast u dalmatinskim gradovima, spriječiti utjecaj Venecije (Mletaka);
 - b) potvrda unutarnje autonomije tj. neuplitanja ugarskog kralja na unutrašnju upravu;
 - c) Bizantsko Carstvo / može i Venecija (M 48-49 / A 108 / ŠK 109-110 / P 48-49)
3.

Odgovor: C
(M 61-64 / A 122-124 / ŠK djelomično 128-131 / P djelomično 55)
4.
 - a) 13. stoljeće (1215. i 1222.) Engleska (Englesko kraljevstvo) i Ugarska (Ugarsko-Hrvatsko kraljevstvo) (3 boda – po bod za svaki podatak);
 - b) sve varijante koje uključuju podatke da su vladaru (kralju) prava ograničena zakonom tj. da vladar bez zakonita suda nikome ne može uzimati imovinu i život (2 boda – samo jedan od navoda 1 bod, potpun odgovor 2 boda) (M 41-42 i 51 / A 101 i 111 / ŠK 101 i 110-111 / P 43 i 49)
5.

Odgovori koji uključuju: razvoj pomorstva (trgovačka mornarica) / trgovina s istokom (Levantom) / posrednička trgovina (pomorstvo 1 bod; trgovina 1 bod)
(M djelomično 177 i 218 / A 149 / ŠK djelomično 103 / P 39, 173-174)
6.
 - a) dinastija Anjou / Anžuvinci koji su u 14. stoljeću vladali velikim brojem zemalja u zapadnoj, južnoj, središnjoj i istočnoj Europi (navođenje dinastije 1 bod, dodatno objašnjenje 2 boda);
 - b) Jagelovići
(M djelomično 41, 51, 57, 115/ A djelomično 102, 104, 115, 118 / ŠK 4, 105, 113 / P djelomično 39, 50)
7.
 - a) sve varijante koje uključuju: ugarsko-hrvatski kralj / Ladislav Napuljski i mletački dužd; navođenje ugarsko-hrvatskog kralja 1 bod = oba podatka 2 boda);
 - b) sve varijante koje uključuju trajni gubitak Dalmacije / istočne jadranske obale ili ponovnu mletačku kontrolu Dalmacije tj. dalmatinskih gradova (navod gubitka teritorija 1 bod; pobliže definiranje teritorija 2 boda)
 - c) Sigismund / Žigmund koji je pokušao s dva rata protiv Venecije vratiti Dalmaciju pod vlast ugarsko-hrvatskog vladara (1 bod navođenje imena vladara; 1 bod objašnjenje)

(M 56 / A 122 / ŠK 116/ P 52)

8.

a) crvena ruža kraljevsku kuću / dinastiju Lancaster i bijela ruža kraljevsku kuću / dinastiju York (jedan točan podatak 1 bod, oba točna podatka 2 boda, točno navođenje boja 3 boda)

b) Nakon poraza u Stogodišnjem ratu (1453) i utrućuća kraljevske kuće Plantagenet, dinastije Lancaster i York su se dugo borile za prevlast u Engleskom kraljevstvu tijekom tzv. Rata crvene i bijele ruže što je uzrokovalo siromašenjem i opustošenjem Engleske, izginućem velikog dijela staroga engleskoga plemstva, te u konačnici dovelo na vlast dinastiju Tudor i ojačalo kraljevsku vlast u Engleskoj (navođenje uzroka sukoba 1 bod; navođenje dinastije Tudor 1 bod; navođenje još koje posljedice 1 bod)

(M vrlo posredno 42 / A 105 / ŠK 102-103 / P nema)

9.

Odgovor: **C, D i F**

(M djelomično 50 i 117 / A nema? / ŠK 110 / P nema?)

10.

a) Odgovor: **A, C** (1 točan 1 bod, 2 točna 2 boda)

b) U bitci kod mjesta Mohi na rijeci Šajo između ugarske i tatarske (mongolske) vojske poginuo je hrvatski herceg Koloman, a kralj Bela IV. morao je bježati prema jugu tako da se privremeno sklonio u zagrebački Gradec, te mu je zbog pružanja zaštite 1242. godine dodijelio Zlatnu bulu. (spomen hercega Kolomana 1 bod; spomen Zlatne Bule 1242. 1 bod)

(M djelomično 50 / A 142 / ŠK 111-112 / P posredno 49-50)

11.

Zadarskim mirom 1358. ugarsko-hrvatski kralj dobiva vlast na cijelom Dalmacijom sve do Drača – znači i nad Dubrovnikom. Od tada Dubrovnik postaje dio Ugarsko-Hrvatskog kraljevstva. (spomen Zadarskog mira 1 bod, dodatno objašnjenje da Dubrovnik postaje dio hrvatskog političkog teritorija 2 boda)

(M 52 i 54 / A 117 i 155 / ŠK 114 i 124 / P 50 i 78)

12.

a) Odgovor: **D**

(M 59 i 66 / A 247 / ŠK 118 / P 54)

b) Kralj Matija Korvin uveo je novi sustav oporezivanja te stajaću vojsku / porezna reforma i reforma vojske ; jedan podatak 1 bod, oba podatka 2 boda

(M posredno 57 / A djelomično i posredno 247 i 248 / ŠK 117-118 / P 53-54)

13.

Odgovor: **A i D** (1 točan 1 bod, 2 točna 2 boda)

(M 167-168 / A 130-131 / ŠK 60 / P posredno i djelomično 160 i 167)

14.

a) Odgovor: **C i E** (1 točan 1 bod, 2 točna 2 boda)

(M 168-169 / A posredno 158-159 / ŠK 63-64 / P posredno 173)

b) Svi odgovori koji uključuju sljedeće elemente: Doživljavaju ih kao neprijatelje i strance. Nemaju povjerenja prema strancima, niti žele ikakvu komunikaciju s njima. Strah ih je stranaca. Takav stav i opis zemlje govore o općenito slaboj komunikaciji između pojedinih naselja, o autarkičnom i samodostatnom gospodarstvu koje se temelji na ekstenzivnom stočarstvu i ekstenzivnoj poljoprivredi. Ne postoje trgovački putovi i protok ljudi, roba i informacija. (Navođenje nekog od pojmova jedan bod, dodatno objašnjenje dodatan bod)
(M posredno 168-169 / A posredno 158-159 / ŠK posredno 63-64 / P posredno i djelomično 173-175)

15.

- a) Tijekom 11. stoljeća dolazi do prestanka velikih migracija te veće sigurnosti putovanja, što dovodi do obnove „daleke“ trgovine i većeg protoka ljudi i roba. Počinju se javljati sajmovi gdje se okupljaju trgovci iz raznih krajeva koji donose robu i novac različite provenijencije. Takav različiti novac trebalo je razmjenjivati. Jednako tako nositi velike količine novca na duga putovanja nije bilo sigurno ni praktično pa se pojedini poduzetnici upuštaju u izdavanje mjenica kako bi trgovcima olakšali novčane transakcije i istovremeno zarađuju na „tečajnoj razlici“. Takva trgovina novcem dovela je do dodatnog razvoja trgovačkih poslovanja i namicanja kapitala te razvoja bankarstva. Sajmovi / pojačana trgovina / obnova trgovine s dalekim krajevima / mjenice (navođenje dva uzroka donosi po jedan bod, navođenje dvije posljedice po jedan bod)
(M 170-171 / A 132, 161 i 165 / ŠK 99 / P 119)
- b) Crkva je branila lihvarstvo tj. posuđivanje novca uz kamatu.
(M 159 / A posredno 166 / ŠK 256-u dodatku / P posredno 97)
- c) Zbog svojih brojnih ispostava na cjelokupnom području Europe i Bliskog Istoka te izdašnih vladarskih donacija Templari su vremenom prikupili veliko bogatstvo te se uključili u bankarske poslove i čak postali glavni rizničari francuskog kralja (navođenje Templara 1 bod, dodatno objašnjenje 1 bod – ukupno 2 boda)
(M 152 / A nema / ŠK 57 / P nema)

16.

- a) Zaštita grada od kuge i prikupljanje informacija iz krajeva od kud dolaze putnici (1 podatak 1 bod, oba podataka 2 boda)
- b) Dubrovnik
(M nema?? / A 200 / ŠK 78 / P djelomično 177 i 211)

17.

svi odgovori koji uključuju: Cehovi su okupljali majstore obrtnike i obrtne naučnike (kalfe), štite njihova prava i povlastice te određuju cijenu i kvalitetu proizvoda. Time su čuvali društveni položaj članova ceha a prema današnjem tržišnom gospodarstvu su ograničavali slobodno tržište, sprječavali inovacije, diskriminirali one koji nisu članovi cehova, te sprječavali pojavu obrtne konkurencije iz drugih sredina. (1 bod navođenje zaštite obrtnika u cehu, 1 bod navođenje priječenja razvoja inovacija)
(M 172 / A nema?? / ŠK 78 / P 169-170)

18.

Odgovor: C

(M 174-175 / A djelomično 165-167 / ŠK posredno i djelomično 99 i 163 / P posredno i djelomično 119)

19.

Osnove merkantilizma su zasnovane na ideji da se sa što manje ulaganja dobije što veći prihod. Poticanje što manjeg uvoza i što većeg izvoza zasnovanog na vlastitoj proizvodnji i trgovini. U tekstu se proklamira štedljivost,

racionalnost, umjerenost, radišnost što se uklapa u merkantilistički pristup kapitalizmu. (uporaba svakog od navedenih pojmova u objašnjenju nosi po jedan bod – ukupno 3 boda)

(M 175-176 / A nema?? / ŠK 181 / P pojam merkantilizma potpuno je krivo protumačen ali može se povezati sa zadatkom 181-182)

20.

Odgovor: **D**

(M 177 / A djelomično i posredno karta 160 / ŠK posredno 99 / P djelomično i posredno 171-172)

21.

a) hodočašće / hadž i trgovina na sajmovima / trgovačke aktivnosti (navođenje 1 pojma 1 bod, navođenje oba 2 boda)

b) U Meki su se održavali proljetni najveći arapski sajmovi te je Meka bila središte arapske trgovine. (spomen sajмова 1 bod; navođenje da je Meka središte arapske trgovine 1 bod)

(M 153-154 / A 92 / ŠK 39-40 / P 196-197)

22.

Odgovor: **B, C, D** (1 točan – 1 bod; 2 točna – 2 boda, 3 točna – 3 boda)

(M 198-201 / A 168 / ŠK 51-52 / P djelomično 198-200)

23.

Bilo koji odgovori koji uključuju podatke da su hrvatske trupe ratovala protiv Saracena pod Barijem, da su Saraceni opsjedali Dubrovnik, da su arapski geografi i pisci u 9. i 10. stoljeću obišli hrvatsku obalu i geografski je opisali (Al-Đarmi, Ibn-Rustah, Al-Idrisi), hrvatski učenjak Herman Dalmatin prevodio je arapska djela iz astronomije, matematike i filozofije na latinski. Mogu se uzeti u obzir i kurioziteti poput podatka da je u Kordobi u doba Abd-al-Rahmana III. Bilo mnoštvo robova koji su nosili naziv „al-Khurwatin“, te da pretpostavka da je utemeljitelj prijestolnice al-Kahira (Kairo) Djawhar bio hrvatskog podrijetla ili pretpostavka da je kordopski kalif Abd-al-Rahman III. Imao diplomatske odnose s Hrvatskom – u doba Mihajla Krešimira II. (bilo koji podataka od navedenih nosi 1 bod – maksimalno 3 boda se priznaju)

(M 201 / A 96 / ŠK djelomično 83 i 144 / P djelomično 27, 200, 204-205)

24.

2, 4, 3, 1 (0 bodova netočni niz, 2 boda potpuno točni niz)

(M djelomično 198-199, 201, 202 / A djelomično 95 i 96 / ŠK nema / P djelomično 200-201)

25.

Poznavanje djela antičkih autora poput Ptolomeja, korištenje kompasa, razvoj astronomije (gradnja zvjezdarnica), vojna osvajanja, nesmetana trgovina na čitavom osvojenom području (navođenje bilo koja tri pojma od gore navedenih nosi 3 boda, navođenje dva nosi dva boda, a jednog 1 bod)

(M djelomično 199 / A djelomično 95 / ŠK djelomično 51 / P djelomično 200)